

MOTION / Carl Cunningham (KD)

JÖNKÖPINGS KOMMUN BÖR BE OM ETT

OMLÅN!

Den 18 maj räknas som Jönköpings födelsedag. Just den dagen, år 1284, utfärdade Magnus Ladulås sitt privilegiebrev för staden. Fram till för några år sedan förvarades detta privilegiebrev (tillsammans med några andra liknande dokument) här i Jönköping och brevet visades årligen upp den 18 maj. Hundratals människor, kanske tusentals, (inkl. skolklasser) valde då att ta sig till Länsmuséet/Arkivhuset för att beskåda original-brevet. Även vid andra specifika tidpunkter har brevet plockats fram för allmän beskådan.

2021 föll dock domen och det beslutades att privilegiebrevet och ett antal liknande dokument skulle flyttas till Riksarkivet i Vadstena. Ägarfrågan är utagerad och vi får leva med att Jönköping, fastän vi historiskt klarat av att beskydda brevet från både dansken och bränder under hundratals år, inte är ägare till brevet. Så, låt oss gräva ned stridsyxan om vems brevet är och i stället välja en annan väg: Be om möjligheten att få "låna om" Magnus Ladulås privilegiebrev.

Nyligen, i samband med den 18 maj i år, mejlade undertecknad Riksarkivet för att få veta hur många som begärt att få se privilegiebrevet sedan det flyttades till Vadstena under hösten 2021. Jag fick följande respons:

Jönköpings rådhusrätts och magistrats arkiv, i vilket de tre privilegiebrev gällande Jönköping som överfördes till Riksarkivet 2021-10-07 ingår, förvaras som bekant vid Riksarkivet i Vadstena. Handlingar ur detta arkiv kan beställas fram till vår läsesal i Vadstena under gällande öppettider. Läsesalen är öppen för besök måndag, onsdag och torsdag 10-16 samt tisdagar 10-19. Sedan breven överfördes till Vadstena har de inte vid något tillfälle begärts fram av någon besökare.

Det är sista meningen som svider och som gör att jag anser det befogat att vi, som kommun, ska begära att Magnus Ladulås privilegiebrev bör kunna lånas ut till oss att förvara, likt tidigare, för att det åter ska kunna beskådas där det faktiskt betyder något. Det är orimligt att detta privilegiebrev, som så starkt förknippas med Jönköping är placerad i en låda i Vadstena utan att någon där önskar se det.

Anders Dybelius (filosofie doktor i historia vid Göteborgs universitet och affilierad forsk-are vid JU/Högskolan för lärande och kommunikation) skrev 2021 i JP* om de bakom-liggande rättsliga turerna som ledde fram till att vi slutligen nödgades lämna ifrån oss privilegiebrevet m.fl. dokument. Han skrev bland annat följande om privilegiebrevet:

"Ett unikt världsarv och en artefakt som ska beskådas av och för allmänheten och inte hamna i ett arkiv enbart för att läsas av initierade personer."

Vi bör betänka att Jönköping år 2034 firar 750-årsjubileum. Då bör originalbrevet definitivt finnas på plats här i Jönköping för allmän beskådan; helst tidigare än så.

För i Vadstena är det uppenbarligen ingen som vill se det. Med anledning av detta föreslår jag att vi som kommun ska göra vad vi kan för att få till ett "omlån".

Jag föreslår Kommunfullmäktige besluta

att ge Kommunstyrelsen i uppdrag att undersöka möjligheterna för kommunen att ånyo låna in Magnus Ladulås privilegiebrev, daterat 1284, från Riksarkivet

Jönköping, den 16 juni 2025

Carl Cunningham (KD)

* <https://www.jp.se/2021-04-10/dybelius-domen-om-jonkopings-privilegiebrev-kan-bli-starten-pa-en-kulturell-utarmning-av-landet/>